

POSTANOWIENIE

Dnia 4 lipca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Toruniu XI Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodnicząca SSR Joanna Grzempka

Protokolant sekr. sąd. Agnieszka Piczak

po rozpoznaniu w dniu 29 czerwca 2017 r. w Toruniu

na rozprawie

sprawy z wniosku M. P.

przy uczestnictwie L. K. i A. K. (1)

o podział majątku wspólnego T. K. i L. K. i dział spadku po T. K.

postanawia:

1. ustalić, że w skład majątku wspólnego L. K. i T. K. wchodzi wyłącznie spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w T. przy ul. (...) oznaczone numerem 56 o wartości 126.000 zł (sto dwadzieścia sześć tysięcy złotych);
2. ustalić, że udział L. K. w majątku wspólnym wynosi $\frac{3}{10}$ (trzy dziesiąte), a udział T. K. $\frac{7}{10}$ (siedem dziesiątych);
3. ustalić, że w skład spadku po T. K. wchodzi wyłącznie udział $\frac{7}{10}$ (siedem dziesiątych) w prawie opisanym w punkcie pierwszym sentencji;
4. dokonać podziału majątku wspólnego L. K. i T. K. oraz działu spadku po T. K. w ten sposób, że prawo opisane w punkcie pierwszym sentencji przyznać na wyłączną własność M. P.;
5. zasądzić od M. P. na rzecz L. K. kwotę 37.800 zł (trzydzieści siedem tysięcy osiemset złotych) tytułem spłaty jego udziału w majątku wspólnym;
6. kwotę wskazaną w punkcie piątym sentencji rozłożyć na 10 rat, płatnych w następujący sposób:
 - 1) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu roku od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
 - 2) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu dwóch lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
 - 3) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu trzech lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
 - 4) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu czterech lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
 - 5) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu pięciu lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
 - 6) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu sześciu lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
 - 7) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu siedmiu lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia

- 8) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu ośmiu lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
 - 9) 3.500 zł (trzy tysiące pięćset złotych) w ciągu dziewięciu lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
 - 10) 6.300 zł (sześć tysięcy trzysta złotych) w ciągu dziesięciu lat od uprawomocnienia się niniejszego postanowienia
- z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat;
7. zasądzić od M. P. na rzecz A. K. (1) kwotę 44.100 zł (czterdzieści cztery tysiące sto złotych) tytułem spłaty jej udziału w spadku;
 8. kwotę wskazaną w punkcie siódmym sentencji rozłożyć na 9 rat, płatnych w następujący sposób:
 - 1) 5000 zł (pięć tysięcy złotych) do 31 grudnia roku następnego po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
 - 2) 5000 zł (pięć tysięcy złotych) do 30 czerwca drugiego roku po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
 - 3) 5000 zł (pięć tysięcy złotych) do 31 grudnia drugiego roku po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
 - 4) 5000 zł (pięć tysięcy złotych) do 30 czerwca trzeciego roku po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
 - 5) 5000 zł (pięć tysięcy złotych) do 31 grudnia trzeciego roku po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
 - 6) 5000 zł (pięć tysięcy złotych) do 30 czerwca czwartego roku po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
 - 7) 5000 zł (pięć tysięcy złotych) do 31 grudnia czwartego roku po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
 - 8) 5000 zł (pięć tysięcy złotych) do 30 czerwca piątego roku po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
 - 9) 4.100 zł (cztery tysiące sto złotych) do 31 grudnia piątego roku po uprawomocnieniu się niniejszego postanowienia
- z ustawowymi odsetkami za opóźnienie w razie opóźnienia w płatności którejkolwiek z rat;
9. przyznać kuratorowi ustanowionemu dla uczestnika L. A. K. ze Skarbu Państwa wynagrodzenie w kwocie 1000 zł (tysiąc złotych);
 10. kosztami sądowymi, od których wnioskodawczyni została zwolniona, obciążyć Skarb Państwa;
 11. ustalić, że w pozostałym zakresie każdy z uczestników postępowania ponosi koszty postępowania związane ze swym udziałem w sprawie.

Sygn. akt XI Ns 2783/16

UZASADNIENIE

Wnioskodawczyni M. P. jako spadkobierczyni T. K. wniosła o dział spadku po T. K. oraz o podział majątku wspólnego T. K. i L. K.. Wskazała, że do majątku wspólnego małżonków wchodzi spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego nr (...), położonego w T. przy ul. (...) o wartości 140.000 zł. Wniosła również o ustalenie nierównych udziałów małżonków w majątku wspólnym (9/10 na rzecz T. K. i 1/10 na rzecz L. K.) oraz o przyznanie jej przedmiotowego prawa do lokalu, z obowiązkiem spłaty uczestników.

Uczestniczka A. K. (1) przychyliła się do wniosku.

Dla uczestnika L. K., którego miejsce pobytu jest nieznane, ustanowiono kuratora. Kurator wniósł o oddalenie wniosku o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym oraz o zasądzenie na rzecz uczestnika stosownej spłaty.

Sąd ustalił, co następuje.

T. K. i L. K. zawarli związek małżeński w dniu 10 sierpnia 1984 r. w T.. Małżeństwo zostało rozwiązane przez rozwód wyrokiem Sądu Okręgowego w Toruniu z dnia 30 maja 1997 r. w sprawie I C 1299/96 z powództwa T. K.. W wyroku tym T. K. powierzono wykonywanie władzy rodzicielskiej nad dziećmi M. K. ur. (...) i A. K. (1) ur. (...), zaś władza L. K. została ograniczona do współdecydowania o ważnych sprawach dzieci. Nadto zasądzono od niego na rzecz małoletnich alimenty w kwocie po 125 zł miesięcznie.

Wyrok uprawomocnił się z dniem 20 czerwca 1997 r.

dowód:

odpis wyroku SO w Toruniu z dnia 30 maja 1997 r., k. 160

W trakcie małżeństwa T. K. i L. K. otrzymali mieszkanie zakładowe przy ul. (...) w T. z zakładu pracy L. K., w którym przez jakiś czas mieszkali, a w zamian za który następnie przydzielono im lokal przy ul. (...) w T..

dowód:

zeznania świadka M. W. na rozprawie w dniu 21 marca 2017 r. , k. 225v

zeznania uczestniczki A. K. (1) na rozprawie w dniu 29 czerwca 2017 r., k. 284v

zeznania świadka T. R. na rozprawie w dniu 21 marca 2017 r., k. 226

W trakcie małżeństwa L. K. pracował zawodowo. Również T. K. pracowała z wyłączeniem okresów urlopów macierzyńskich i wychowawczych

Dochody rodziny nie były wysokie, żyli skromnie, korzystali z pomocy rodziny.

dowód:

zeznania świadka M. W. na rozprawie w dniu 21 marca 2017 r., k. 225v

zeznania świadka T. R. na rozprawie w dniu 21 marca 2017 r., k. 226

zeznania świadka D. D. na rozprawie w dniu 21 marca 2017 r., k. 226

zeznania uczestniczki A. K. (1) na rozprawie w dniu 29 czerwca 2017 r., k. 285

Ok. roku 1993-94 L. K. związał się z inną kobietą i wyprowadził się ze wspólnego mieszkania. Od tego czasu przestał łączyć na rodzinę, nie utrzymywał kontaktu z dziećmi.

dowód:

zeznania uczestniczki A. K. (1) na rozprawie w dniu 29 czerwca 2017r., k. 284v

W związku z wyprowadzką uczestnik nie zabrał ze sobą żadnych rzeczy .

dowód:

zeznania świadka M. W. na rozprawie w dniu 21 marca 2017 r., k. 225v

zeznania świadka T. R. na rozprawie w dniu 21 marca 2017 r., k. 226

Jeszcze w trakcie małżeństwa, w dniu 14 kwietnia 1997 r. T. K. otrzymała przydział własnościowego spółdzielczego prawa do lokalu mieszkalnego w T. przy ul. (...), w którym dotychczas małżonkowie zamieszkiwali.

dowód:

przydział, k. 11

zaświadczenie SM (...), k. 153

Wkład budowlany, którego wpłata była warunkiem przydziału, wynosił 128.300 zł, przy czym został zmniejszony o kwotę 3681,96 zł z tytułu zużycia budynku, a ponadto przyznano bonifikatę w kwocie 10.963,53 zł. Pozostała część wkładu w kwocie 3654,51 zł została wpłacona przez T. K. z likwidacji księżeczki mieszkaniowej i częściowo z pożyczki.

dowód:

pismo SM (...) z dnia 25 marca 1997 r., k. 10

zaświadczenie SR Rubinkowo z dnia 14 kwietnia 1997 r. k. 12

zeznania wnioskodawczyni na rozprawie w dniu 29 czerwca 2017 r., k. 284

Wartość wskazanego wyżej spółdzielczego własnościowego prawa do lokalu wynosi 126.000 zł

dowód:

opinia biegłej z dziedziny wyceny nieruchomości, k. 230-242

W przedmiotowym lokalu zamieszkuje wnioskodawczyni z dziećmi.

bezsporne

Sąd zważył, co następuje.

Powyższy stan faktyczny został ustalony na podstawie dokumentów urzędowych, które stanowią dowód tego co zostało w nich urzędowo zaświadczone (wyrok SO w Toruniu z dnia 30 maja 1997 r.), a także dokumentów prywatnych i ich kserokopii, których zgodność z rzeczywistym stanem rzeczy nie była przez uczestników kwestionowana ani nie budziła wątpliwości Sądu.

Zeznania świadków były zasadniczo wiarygodne w zakresie poczynionych wyżej ustaleń faktycznych. Z uwagi na brak szczegółowej orientacji w sytuacji majątkowej małżonków, zeznania części świadków co do sposobu uzyskania mieszkań, uzyskania pieniędzy przydział mieszkania i na wyposażenie, były ogólnikowe i nie mogły być podstawą konkretnych ustaleń. Zeznania świadków I. P. i A. K. (2) były bez znaczenia dla sprawy, gdyż nie mieli oni żadnej wiedzy o przedmiocie postępowania.

Opinia biegłej z dziedziny (...) była miarodajnym dowodem w sprawie, została bowiem sporządzona rzetelnie, logicznie, przez biegłą dysponującą doświadczeniem zawodowym co Sądowi wiadomo z urzędu, nie była też kwestionowana przez nikogo z uczestników.

Przedmiotem postępowania był podział majątku wspólnego T. K. i L. K. oraz dział spadku po T. K..

Skład i wartość majątku wspólnego nie były przedmiotem sporu, uczestnicy zgodnie przyjęli, że majątek wyczerpuje spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w T. przy ul. (...).

Wnioskodawczyni i uczestniczka wносиły o ustalenie nierównych udziałów w majątku wspólnym – 9/10 na rzecz T. K. i 1/10 na rzecz L. K..

W myśl art. 43 § 1 k.r.o. Oboje małżonkowie mają równe udziały w majątku wspólnym. Zgodnie z § 2 z ważnych powodów każdy z małżonków może żądać, ażeby ustalenie udziałów w majątku wspólnym nastąpiło z uwzględnieniem stopnia, w którym każdy z nich przyczynił się do powstania tego majątku. Spadkobiercy małżonka mogą wystąpić z takim żądaniem tylko w wypadku, gdy spadkodawca wytoczył powództwo o unieważnienie małżeństwa albo o rozwód lub wystąpił o orzeczenie separacji. Z kolei w myśl § 3. Przy ocenie, w jakim stopniu każdy z małżonków przyczynił się do powstania majątku wspólnego, uwzględnia się także nakład osobistej pracy przy wychowaniu dzieci i we wspólnym gospodarstwie domowym.

W świetle przytoczonych unormowań należy stwierdzić, że wnioskodawczyni była uprawniona do żądania ustalenia nierównych udziałów, skoro spadkodawczyni wytoczyła powództwo o rozwód a powództwo zostało uwzględnione.

Ustalenie nierównych udziałów zależy od spełnienia dwóch przesłanek: istnienia ważnych powodów oraz różnego stopnia przyczynienia się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego.

„Ważne powody” nie mają charakteru jedynie majątkowego. Sytuacja niejednakowego przyczyniania się każdego z małżonków do powstania majątku wspólnego podlega ocenie przez pryzmat norm etycznych (zasad współżycia społecznego). Sąd Najwyższy podkreśla, że nie każda sytuacja, gdy występuje dysproporcja w zakresie przyczyniania się małżonków do powstania majątku wspólnego, uzasadnia ustalenie nierównych udziałów. „Ważne powody” istnieją wówczas, gdy małżonek, przeciwko któremu zostało skierowane żądanie, w sposób rażący lub uporczywy nie przyczyniał się, w miarę swoich sił i możliwości zarobkowych, do powstania majątku wspólnego (tak postanowienie SN z dnia 30 listopada 1972 r., III CRN 235/72, OSNCP z 1973 r. nr 10 poz. 174 oraz postanowienie SN z dnia 26 listopada 1973 r., III CRN 227/73, OSNCP z 1974 r. nr 11 poz. 189). W tym kontekście ocenie podlega całokształt wykonywania przez małżonków ciężących na nich obowiązków względem rodziny, którą przez swój związek założyli (tak postanowienie SN z dnia 5 października 1974 r., III CRN 190/74, Lex nr 7598).

Z kolei przyczynianie się małżonków do powstania majątku wspólnego polega na staraniach każdego z małżonków o należyte funkcjonowanie i zaspokajanie potrzeb założonej przez nich rodziny. Chodzi zatem nie tylko o wysokość uzyskiwanych dochodów, ale także o sposób gospodarowania nimi, w tym racjonalność wydatków czy należyte gospodarowanie poszczególnymi przedmiotami majątkowymi. Przyczynianie się do powstania majątku wspólnego nie ogranicza się do osiągania wymiernych korzyści ekonomicznych, ale może polegać także na podjęciu innych starań o należyte funkcjonowanie rodziny. Wynika to jednoznacznie z art. 43 § 3 k.r.o., nakazującego przy określaniu stopnia przyczynienia się do powstania majątku wspólnego uwzględniać także osobistą pracę przy wychowaniu dzieci i prowadzeniu wspólnego gospodarstwa domowego (E. Skowrońska-Bocian, komentarz do art. 43 k.r.o., Lex).

Na tle okoliczności sprawy Sąd uznał, że co do zasady są spełniane przesłanki do ustalenia nierównych udziałów w majątku wspólnym. Faktem jest bowiem, że uczestnik w istocie nie przyczynił się do powstania majątku wspólnego, na które składa się wyłącznie opisane wcześniej prawo spółdzielcze. Przydział miał miejsce w 1997 r., kilka tygodni przed rozwodem, w sytuacji gdy już kilka lat wcześniej uczestnik porzucił rodzinę, nie finansował w żadnym stopniu jej potrzeb. Nie przyczynił się również do sfinansowania brakującej części wkładu budowlanego, którego wpłata była warunkiem przydziału. Zachowanie uczestnika było rażąco naganne, narażało jego dzieci na ubóstwo, które zostało zniwelowane nie przez działania uczestnika, lecz dopiero przez zwrócenie się przez spadkodawczynię do Funduszu Alimentacyjnego. Taka postawa uczestnika może być oceniona z punktu widzenia zasad współżycia społecznego wyłącznie ujemnie.

W ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał też, że małżonkowie przyczynili się w różnym stopniu do powstania majątku wspólnego. Jak wyżej wskazano, nabycie prawa do lokalu nastąpiło wyłącznie dzięki zaangażowaniu finansowemu T. K., uruchomieniu ksiąŜeczki mieszkaniowej i zaciągnięciu pożyczki. Kwota pożyczki jak też pochodzenie środków zgromadzonych na ksiąŜeczce nie mogły zostać ustalone, jednak z pewnością można stwierdzić, że gdyby nie działanie i środki zorganizowane przez T. K., prawo to w ogóle nie weszłoby do majątku wspólnego.

Sąd ocenił jednak, że nie jest uzasadnione ustalenie udziałów małżonków na poziome 9/10 i 1/10. Wówczas doszłoby do praktycznie całkowitego pozbawienia L. K. majątku wspólnego. Tymczasem trzeba pamiętać, że małżeństwo trwało 13 lat i przez większość tego okresu małżonkowie należycie przyczyniali się do powstania majątku wspólnego, uczestnik wykonywał pracę zawodową z której utrzymywał rodzinę. Świadkowie potwierdzili tę sytuację i nie sugerowali nawet, aby L. K. unikał pracy bądź przeznaczał dochody na inne cele. Uczestnik porzucił rodzinę ok. roku 1994 r. Tym samym jego naganne zachowanie, które przesądza o ustaleniu nierównych udziałów w majątku wspólnym, trwało przez mniej niż połowę małżeństwa.

Nie bez znaczenia jest, co zeznali świadkowie, że wyprowadzając się uczestnik nie zabrał jakichkolwiek przedmiotów wyposażenia mieszkania. Co prawda elementy te nie zostały objęte wnioskiem i można założyć, że wskutek upływu czasu nie przedstawiają już wartości, jednak obiektywnie trzeba przyznać, że uczestnik nie doprowadził do jakiegokolwiek umniejszenia wspólnego dorobku.

Z opisanych względów Sąd uznał, że zasadne jest zmniejszenie udziału uczestnika w majątku wspólnym z 1/2 do 3/10. Przyjęcie większej dysproporcji a więc pozbawienie uczestnika połowy jego udziału w majątku wspólnym lub większej jego części, byłoby nadmierne i nieusprawiedliwione okolicznościami.

Mając na uwadze przedstawione ustalenia i rozważania, Sąd ustalił, że w skład majątku wspólnego L. K. i T. K. wchodzi wyłącznie spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu mieszkalnego położonego w T. przy ul. (...) oznaczone numerem 56 o wartości 126.000 zł oraz ustalił, że udział L. K. w majątku wspólnym wynosi 3/10, a udział T. K. 7/10 (art. 43 § 1 k.r.o.).

W konsekwencji Sąd ustalił, że w skład spadku po T. K. wchodzi udział 7/10 we wskazanym wyżej prawie (art. 684 k.p.c.).

Zgodnie z wnioskiem uczestników, prawo to zostało przyznane na wyłączną własność wnioskodawczyni, skoro służy ono zaspokajaniu potrzeb mieszkaniowych jej i jej dzieci, zaś pozostali uczestnicy nie byli zainteresowani jego przejęciem (art. 212 § 2 k.c. w zw. z art. 688 k.p.c.).

Tytułem spłaty Sąd zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwotę 37.800 zł (3/10 z kwoty 126.000 zł). Mając na uwadze trudną sytuację finansową wnioskodawczyni, Sąd rozłożył spłatę na raty na maksymalny dziesięcioletni okres (art. 212 § 3 k.c. w zw. z art. 688 k.p.c.).

Nadto tytułem spłaty udziału w spadku Sąd zasądził od wnioskodawczyni na rzecz uczestniczki kwotę 44.100 zł (126.000 zł x 7/10 x 1/2), rozkładając ją na raty zgodnie ze zgodnym stanowiskiem przedstawionym przez wnioskodawczynię i uczestniczkę na rozprawie w dniu 21 marca 2017 r. (art. 212 § 3 k.c. w zw. z art. 688 k.p.c.).

Na podstawie § 1 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 13 listopada 2013 r. w sprawie określenia wysokości wynagrodzenia i zwrotu wydatków poniesionych przez kuratorów ustanowionych dla strony w sprawie cywilnej (Dz. Uz. Z 2013 r. poz. 1476) w zw. z § 2 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) Sąd przyznał wynagrodzenie kuratorowi ustanowionemu dla uczestnika L. K., mając na uwadze nakład pracy kuratora i jego przyczynienie się do wyjaśnienia sprawy oraz ustalenia miejsca pobytu uczestnika.

O kosztach, w których zakresie wnioskodawczyni korzystała ze zwolnienia, orzeczono zgodnie z art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz. U. z 2016 r. poz. 623 ze zm.), zaś o pozostałych kosztach poniesionych przez uczestników zgodnie z art. 520 § 1 k.p.c.